

6. Συμπαγείς Μετρικοί Χώροι

Άσκηση 1.

- (i) Έστω (X, d) ένας μετρικός χώρος και A, B συμπαγή υποσύνολα του X . Να αποδείξετε ότι $A \cap B$ και $A \cup B$ είναι συμπαγή υποσύνολα του X .
- (ii) Έστω (X, d) ένας συμπαγής μετρικός χώρος και $x, y \in X$ με $x \neq y$. Ορίζουμε τα σύνολα $A = X \setminus B_d(x, 2)$ και $B = X \setminus B_d(y, 3)$. Να αποδείξετε ότι το σύνολο $A \cup B$ είναι συμπαγές υποσύνολο του X .

Άσκηση 2.

Έστω μετρικός χώρος (X, d) και $K \subset X$. Να αποδείξετε ότι K συμπαγές (δηλαδή, κάθε d -ανοιχτή κάλυψη του K έχει πεπερασμένη υποκάλυψη) αν και μόνο αν ο μετρικός υπόχωρος (K, d_K) είναι συμπαγής (δηλαδή, κάθε d_K -ανοιχτή κάλυψη του K έχει πεπερασμένη υποκάλυψη).

Άσκηση 3.

- (i) Αποκλειστικά και μόνο με τη χρήση του ορισμού να αποδείξετε ότι τα σύνολα \mathbb{R} , $(a, b]$ και $[a, +\infty)$ δεν είναι συμπαγή υποσύνολα του \mathbb{R} .
- (ii) Να αποδείξετε ότι ένα μη κενό συμπαγές υποσύνολο του \mathbb{R} έχει μέγιστη και ελάχιστη τιμή.
- (iii) Στον $(\mathbb{R}, |\cdot|)$ μπορούν τα σύνολα $(1, 3]$ και $[0, 3]$ να είναι ομοιομορφικά;
- (iv) Να εξετάσετε αν
- (a) η μοναδιαία σφαίρα $S^{n-1} = \{x \in \mathbb{R}^n : \|x\|_2 = 1\}$ είναι συμπαγές υποσύνολο του (\mathbb{R}^n, d_2)
- (b) το σύνολο $B = [0, 1]$ είναι συμπαγές υποσύνολο του (\mathbb{R}, d_0) όπου d_0 η διακριτή μετρική.
- (c) το σύνολο $C = \{x \in \mathbb{Q} : \sqrt{2} \leq x < \sqrt{3}\}$ είναι συμπαγές υποσύνολο του $(\mathbb{Q}, |\cdot|_{\mathbb{Q}})$. Να αποδείξετε επίσης, ότι το C είναι κλειστό και φραγμένο στο \mathbb{Q} .
- (d) το σύνολο $D = \{(x, y) : x \geq 1, 0 \leq y \leq \frac{1}{x}\}$ είναι συμπαγές υποσύνολο του (\mathbb{R}^2, d_2) , όπου d_2 η ευκλείδεια μετρική.
- (e) το σύνολο $E = \bigcap_{n=1}^{\infty} B_{d_2} \left((0, 0), 1 + \frac{1}{n} \right)$ είναι συμπαγές υποσύνολο του (\mathbb{R}^2, d_2) .

Άσκηση 4.

Αποδείξτε ότι:

- (i) αν (X, d) μετρικός χώρος και αν μια οικογένεια $(F_i)_{i \in \mathbb{N}}$ συνόλων του X έχει την ιδιότητα της πεπερασμένης τομής, τότε το $\bigcap_{i \in \mathbb{N}} F_i \neq \emptyset$.
- (ii) Η ακολουθία συνόλων $F_n = (0, \frac{1}{n}]$, $n \in \mathbb{N}$ έχει την ιδιότητα της πεπερασμένης τομής, αλλά $\bigcap_{n=1}^{\infty} F_n = \emptyset$.
- (iii) Αν $A = (0, 1]$ να αποδείξετε ότι ο μετρικός χώρος $(A, |\cdot|_A)$ δεν είναι συμπαγής.

Άσκηση 5.

Να αποδείξετε ότι ένας μετρικός χώρος (X, d) είναι ακολουθιακά συμπαγής, αν κάθε μη κενό και άπειρο $A \subset X$, έχει τουλάχιστον ένα σημείο συσσώρευσης (δηλαδή, κάθε άπειρο $A \neq \emptyset$ έχει $A' \neq \emptyset$).

Άσκηση 6.

Έστω μετρικός χώρος (X, d) και $A, B \subset X$ με $A, B \neq \emptyset$.

- (i) Αν A συμπαγές, τότε υπάρχει $a \in A$ τέτοιο, ώστε $d(A, B) = d(a, B)$.
- (ii) Αν A συμπαγές, B κλειστό και $A \cap B \neq \emptyset$, τότε $d(A, B) > 0$.
- (iii) Αν A και B συμπαγή, τότε υπάρχουν $a \in A$ και $b \in B$ τέτοια, ώστε $d(A, B) = d(a, b)$.
- (iv) Αν A συμπαγές, τότε υπάρχουν $x, y \in A$ τέτοια, ώστε $\text{diam } A = d(x, y)$.

Άσκηση 7.

Να αποδείξετε ότι:

- (i) (X, d) ολικά φραγμένος μετρικός χώρος αν και μόνο αν για κάθε $\epsilon > 0$, υπάρχει πεπερασμένο υποσύνολο A του X , και ϵ -πυκνό στον X .
- (ii) κάθε ολικά φραγμένος μετρικός χώρος είναι και φραγμένος. Ισχύει το αντίστροφο;
- (iii) αν εφοδιάσουμε το σύνολο \mathbb{N} με τις μετρικές $e(n, m) = |n - m|$ και $d(n, m) = \left| \frac{1}{n} - \frac{1}{m} \right|$, τότε οι μετρικές e, d είναι ισοδύναμες και επίσης, ο (\mathbb{N}, d) είναι ολικά φραγμένος ενώ ο (\mathbb{N}, e) δεν είναι ολικά φραγμένος (κατά συνέπεια η ιδιότητα του ολικά φραγμένου δεν αποτελεί τοπολογική ιδιότητα).
- (iv) αν $f: (X, d) \rightarrow (Y, \rho)$ είναι μία ομοιόμορφα συνεχής συνάρτηση, τότε η f απεικονίζει ολικά φραγμένα υποσύνολα του X σε ολικά φραγμένα υποσύνολα του Y .
- (v) αν A, B ολικά φραγμένα υποσύνολα ενός μετρικού χώρου (X, d) , τότε $A \cup B$ επίσης ολικά φραγμένο υποσύνολο του X (προφανώς, και η τομή είναι ολικά φραγμένο σύνολο).
- (vi) αν A τυχαίο μη κενό υποσύνολο ενός ολικά φραγμένου μετρικού χώρου (X, d) , τότε το A είναι ολικά φραγμένο (δηλαδή, η ιδιότητα του ολικά φραγμένου είναι κληρονομική).

Άσκηση 8.

Να αποδείξετε ότι αν A είναι ένα υποσύνολο ενός μετρικού χώρου (X, d) τέτοιο, ώστε κάθε ακολουθία στοιχείων του A να έχει συγκλίνουσα υπακολουθία στο \bar{A} , τότε το \bar{A} είναι συμπαγές υποσύνολο του X .

Άσκηση 9.

Έστω συμπαγής μετρικός χώρος (X, d) και $f: X \rightarrow X$ μια συσταλτική συνάρτηση (βλ. Φυλλάδιο 5, Άσκηση 5). Να αποδείξετε ότι η f έχει μοναδικό σταθερό σημείο.

Άσκηση 10.

Να δώσετε παράδειγμα συνόλου σε κατάλληλο μετρικό χώρο, το οποίο να είναι:

- (i) ολικά φραγμένο και μη συμπαγές.
- (ii) πλήρες και μη ολικά φραγμένο.

- (iii) ολικά φραγμένο και μη πλήρες.
- (iv) πλήρες και μη συμπαγές.
- (v) πλήρες και ολικά φραγμένο

Κωνσταντίνος Δημόγλου Μαθηματικός

Υποδείξεις Ασκήσεων

Άσκηση 1.

(i) Εφόσον τα A, B συμπαγή, είναι και κλειστά. Άρα, το $A \cap B$ είναι κλειστό. Από την άλλη μεριά $A \cap B \subset A$, και A συμπαγές. Άρα, $A \cap B$ συμπαγές. Τώρα, θα αποδείξουμε ότι $A \cup B$ είναι συμπαγές. Έστω $(G_i)_{i \in I}$ μία ανοιχτή κάλυψη του $A \cup B$. Τότε, αυτή είναι ανοιχτή κάλυψη του A και B . Συνεπώς, λόγω συμπαγείας των A, B υπάρχουν J_A, J_B πεπερασμένα υποσύνολα του I έτσι ώστε $A \subset \bigcup_{i \in J_A} G_i$ και $B \subset \bigcup_{i \in J_B} G_i$. Θέτοντας $J := J_A \cup J_B$ έχουμε ότι $A \cup B \subset \bigcup_{i \in J} G_i$. Άρα, το $A \cup B$ είναι συμπαγές.

(ii) Αρχικά, τα A, B κλειστά (ως συμπληρώματα ανοιχτών μπαλών). Επίσης, $A \cup B \subset X$ και όντας ο (X, d) συμπαγής αυτό σημαίνει ότι το σύνολο $A \cup B$ είναι συμπαγές υποσύνολο του (X, d) .

Άσκηση 2.

Έστω ότι το K είναι συμπαγές και έστω $(B_i)_{i \in I}$ τυχόν d_K -ανοιχτή κάλυψη του K . Θα αποδείξουμε ότι υπάρχει J πεπερασμένο υποσύνολο του I ώστε $K \subset \bigcup_{i \in J} B_i$. Εφόσον $B_i, i \in I$ d_K -ανοιχτό, υπάρχει A_i (d -)ανοιχτό ώστε $B_i = A_i \cap K, i \in I$. Επίσης,

$$K \subset \bigcup_{i \in I} B_i = \bigcup_{i \in I} (A_i \cap K) = \left(\bigcup_{i \in I} A_i \right) \cap K \subset \bigcup_{i \in I} A_i.$$

Οπότε, $(A_i)_{i \in I}$ είναι μία ανοιχτή κάλυψη του K . Άρα, από την υπόθεση ότι το K είναι συμπαγές, υπάρχει J πεπερασμένο υποσύνολο του I ώστε $K \subset \bigcup_{i \in J} A_i$. Συνεπώς,

$$K = \left(\bigcup_{i \in J} A_i \right) \cap K = \bigcup_{i \in J} (A_i \cap K) = \bigcup_{i \in J} B_i.$$

Άρα, $(B_i)_{i \in J}$ πεπερασμένη υποκάλυψη της $(B_i)_{i \in I}$ για το σύνολο K . Για την αντίστροφη κατεύθυνση η απόδειξη είναι ανάλογη της παραπάνω και αφήνεται για εξάσκηση στον αναγνώστη.

Άσκηση 3

(i) Το \mathbb{R} δεν είναι συμπαγές σύνολο, καθώς η ανοιχτή κάλυψη $(-n, n)_{n \in \mathbb{N}}$ του \mathbb{R} δεν έχει πεπερασμένη υποκάλυψη αυτού (εξηγήστε το). Επίσης, το διάστημα $(a, b]$ δεν είναι συμπαγές υποσύνολο του \mathbb{R} , καθώς η ανοιχτή κάλυψη $(a + \frac{1}{n}, b + \frac{1}{2})_{n \in \mathbb{N}}$ του $(a, b]$ δεν έχει πεπερασμένη υποκάλυψη αυτού (εξηγήστε το). Τέλος, το $[a, +\infty)$ δεν είναι συμπαγές υποσύνολο του \mathbb{R} , καθώς η ανοιχτή κάλυψη $(-\infty, n)_{n \in \mathbb{N}}$ του $[a, +\infty)$ δεν έχει πεπερασμένη υποκάλυψη αυτού (εξηγήστε το).

(ii) Έστω A μη κενό και συμπαγές υποσύνολο του ευκλειδείου χώρου \mathbb{R} . Τότε, το A είναι φραγμένο. Οπότε, υπάρχουν τα $\sup A$ και $\inf A$ στον \mathbb{R} . Από την άλλη, τα $\sup A$ και $\inf A$ από τις θεμελιώδεις ιδιότητες των supremum και infimum, είναι σημεία επαφής του A , δηλαδή στοιχεία της \bar{A} (βλ. ορισμό). Εφόσον, A κλειστό, προκύπτει ότι $A = \bar{A}$, και άρα, $\sup A, \inf A \in A$. Αυτό, σημαίνει ότι $\sup A = \max A$ και $\inf A = \min A$.

- (iii) Τα σύνολα $(1, 3]$ και $[0, 3]$ δεν είναι ομοιομορφικά, καθώς αν ήταν, επειδή το $[0, 3]$ είναι συμπαγές θα έπρεπε και το $(1, 3]$ να είναι συμπαγές (αφού η συμπαγεία είναι μία τοπολογική ιδιότητα), άτοπο.
- (iv) (a) Η S^{n-1} είναι συμπαγές σύνολο ως κλειστό και φραγμένο υποσύνολο του ευκλειδείου χώρου \mathbb{R}^n .
- (b) Το σύνολο $[0, 1]$ δεν είναι συμπαγές υποσύνολο του διακριτού μετρικού χώρου (\mathbb{R}, d_0) , αφού δεν είναι πεπερασμένο.
- (c) Θα αποδείξουμε ότι το C δεν είναι ακολουθιακά συμπαγές. Εφόσον, το \mathbb{Q} είναι πυκνό στον \mathbb{R} , υπάρχει ακολουθία στοιχείων $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ στο \mathbb{Q} τέτοια, ώστε $x_n \rightarrow \sqrt{2}$. Χωρίς βλάβη της γενικότητας, μπορούμε να υποθέσουμε πως η $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ κείται του C . Τότε, αυτή δεν μπορεί να έχει συγκλίνουσα υπακολουθία στο \mathbb{Q} , διότι αν είχε τότε και αυτή θα έπρεπε να συγκλίνει στο $\sqrt{2} \notin \mathbb{Q}$. Εντούτοις, είναι προφανές ότι το σύνολο C φράσσεται από τους αριθμούς $\sqrt{2}$ και $\sqrt{3}$, καθώς το C είναι κλειστό στο \mathbb{Q} , αφού γράφεται ως $C = [\sqrt{2}, \sqrt{3}] \cap \mathbb{Q}$.
- (d) Αρκεί κανείς να παρατηρήσει ότι το εν λόγω σύνολο D δεν είναι φραγμένο, επειδή $\forall x \in [1, +\infty)$ ισχύει $\text{diam}(D) \geq x - 1$, οπότε παίρνοντας το όριο για $x \rightarrow \infty$ έπεται ότι η διάμετρος του D δεν είναι πεπερασμένη. Συνεπώς, το D δεν είναι συμπαγές υποσύνολο του (\mathbb{R}^2, d_2) .
- (e) Το E είναι συμπαγές, αφού εύκολα αποδεικνύεται ότι είναι ίσο με το σύνολο $\overline{B_{d_2}}((0, 0), 1)$ και αυτό είναι κλειστό και φραγμένο υποσύνολο του (\mathbb{R}^2, d_2) , και άρα συμπαγές.

Άσκηση 4

- (i) Αν υποθέσουμε ότι $\emptyset \in (F_i)_{i \in I}$, τότε η εν λόγω οικογένεια δεν θα μπορούσε να έχει την ιδιότητα της πεπερασμένης τομής (γιατί;)
- (ii) Η $F_n = (0, \frac{1}{n}]$, $n \in \mathbb{N}$ ιδιότητα της πεπερασμένης τομής, ως γνήσια φθίνουσα ακολουθία διαστημάτων. Εντούτοις, $\bigcap_{n=1}^{\infty} F_n = \emptyset$ (άμεσο από την Αρχιμήδεια ιδιότητα).
- (iii) Η ακολουθία $F_n = (0, \frac{1}{n}]$ αποτελείται από κλειστά στον υπόχωρο $(A, |\cdot|_A)$, επειδή γράφονται ως $F_n = [0, \frac{1}{n}] \cap (0, 1]$, $n \in \mathbb{N}$ και από το ερώτημα (ii) έχει την ιδιότητα της πεπερασμένης τομής, αλλά $\bigcap_{n=1}^{\infty} F_n = \emptyset$ και αυτό σημείνει ότι ο μετρικός χώρος $(A, |\cdot|_A)$ δεν είναι συμπαγής.

Άσκηση 5

Θα αποδείξουμε ότι ο χώρος (X, d) είναι ακολουθιακά συμπαγής. Έστω τυχαία $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ στον X και θα κατασκευάσουμε μια ακολουθία $k_1 < k_2 < \dots$ φυσικών αριθμών και θα βρούμε και ένα $x \in X$ έτσι, ώστε $x_{k_n} \rightarrow x$. Θεωρούμε το σύνολο των όρων της εν λόγω ακολουθίας $A := \{x_n : n \in \mathbb{N}\}$ και διακρίνουμε δύο περιπτώσεις:

- (a) Αν A πεπερασμένο, τότε υπάρχει $x \in X$ και μια ακολουθία $k_1 < k_2 < \dots$ φυσικών αριθμών ώστε $x_{k_n} = x$, για κάθε $n \in \mathbb{N}$. Οπότε, $x_{k_n} \rightarrow x$.
- (b) Αν A απέραντο, τότε από την υπόθεση το $A' \neq \emptyset$. Επιλέγουμε λοιπόν ένα $x \in A'$.
Επαγωγική Κατασκευή Υπακολουθίας: Εφόσον $x \in A'$ υπάρχει $k_1 \in \mathbb{N}$ ώστε $d(x_{k_1}, x) < 1$

(Πρώτο επαγωγικό βήμα). Για το δεύτερο επαγωγικό βήμα θα εξετάσουμε αν υπάρχει ένα $k_2 > k_1$ ώστε $d(x_{k_2}, x) < \frac{1}{2}$. Προς τούτο θέτουμε το σύνολο

$$M := \left\{ m \in \mathbb{N} : m > k_1 \text{ και } d(x_m, x) < \frac{1}{m} \right\}$$

και αρκεί να αποδείξουμε ότι $M \neq \emptyset$. Υποθέτουμε ότι $M = \emptyset$. Τότε, $B_d(x, \frac{1}{2}) \cap A \subset \{x_{k_1}\}$ και άρα, το σύνολο $B_d(x, \frac{1}{2}) \cap A$ είναι πεπερασμένο πράγμα αδύνατον αφού $x \in A'$. Θέτοντας $k_2 = \min M$ έχουμε $k_2 > k_1$ και $d(x_{k_2}, x) < \frac{1}{2}$. Συνεχίζοντας επαγωγικά στο n , υπάρχει $k_1 < k_2 < \dots < k_n < \dots$ ακολουθία φυσικών αριθμών ώστε $d(x_{k_n}, x) < \frac{1}{n}$, για κάθε $n \in \mathbb{N}$. Συνεπώς, $x_{k_n} \rightarrow x$, και έτσι έπεται το ζητούμενο.

Άσκηση 6

(i) Θυμίζουμε ότι $d(A, B) := \inf_{x \in A} d(x, B)$. Θεωρούμε τη συνάρτηση $f: A \rightarrow \mathbb{R}$ με τύπο

$$f(x) = d(x, B), \quad x \in A$$

Εφόσον αυτή είναι συνεχής (για την ακρίβεια Lipschitz) και το A είναι συμπαγές, τότε η f λαμβάνει ελάχιστη τιμή στο A . Άρα, υπάρχει $a \in A$ ώστε

$$d(a, B) = f(a) = \min_{x \in A} f(x) = \min_{x \in A} d(x, B) = d(A, B).$$

(ii) Από το (i) υπάρχει $a \in A$ ώστε $d(a, B) = d(A, B) \geq 0$. Υποθέτουμε ότι $d(A, B) = d(a, B) = 0$. Επομένως, το $a \in \overline{B} = B$. Άρα, $a \in A \cap B$ και αυτό είναι άτοπο.

(iii) Είναι $d(A, B) := \inf_{(x,y) \in A \times B} d(x, y)$. Όμως, το infimum ενός συνόλου, είναι σημείο επαφής αυτού. Κατά συνέπεια υπάρχει μια ακολουθία $(x_n, y_n)_{n \in \mathbb{N}}$ στοιχείων του $A \times B$ τέτοια ώστε $d(x_n, y_n) \rightarrow d(A, B)$. Εφόσον $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ είναι ακολουθία στοιχείων του A και το A είναι ακολουθιακά συμπαγές, υπάρχει υποακολουθία αυτής $(x_{k_n})_{n \in \mathbb{N}}$ και $x \in A$ ώστε $x_{k_n} \rightarrow x$. Εφόσον τώρα η $(y_{k_n})_{n \in \mathbb{N}}$ είναι ακολουθία στοιχείων του B και το B είναι ακολουθιακά συμπαγές, υπάρχει υποακολουθία αυτής $(y_{k_{m_n}})_{n \in \mathbb{N}}$ και $b \in B$ ώστε $y_{k_{m_n}} \rightarrow b$. Αλλά, τότε $x_{k_{m_n}} \rightarrow x$. Συμπεραίνουμε λοιπόν (με χρήση της τριγωνικής ανισότητας) ότι $d(x_{k_{m_n}}, y_{k_{m_n}}) \rightarrow d(x, b)$. Όμως, από παραπάνω $d(x_n, y_n) \rightarrow d(A, B)$, άρα $d(x_{k_{m_n}}, y_{k_{m_n}}) \rightarrow d(A, B)$. Τέλος, από τη μοναδικότητα του ορίου $d(A, B) = d(x, b)$.

(iv) Ανάλογο με το ερώτημα (iii) και για αυτό το λόγο αφήνεται για εξάσκηση στον αναγνώστη.

Άσκηση 7

(i) Υποθέτουμε ότι ο μετρικός χώρος (X, d) είναι ολικά φραγμένος και έστω ένα $\epsilon > 0$. Θα αποδείξουμε ότι υπάρχει A πεπερασμένο υποσύνολο του X , ώστε για κάθε $x \in X$, να υπάρχει $y \in A$ ώστε $d(x, y) < \epsilon$. Εφόσον, ο (X, d) ολικά φραγμένος, υπάρχει $m \in \mathbb{N}$ και $x_1, \dots, x_m \in X$ ώστε $X = \bigcup_{n=1}^m B_d(x_n, \epsilon)$. Θέτουμε λοιπόν $A := \{x_1, \dots, x_m\}$. Έστω

$x \in X = \bigcup_{n=1}^m B_d(x_n, \epsilon)$. Τότε, υπάρχει $k \in \{1, \dots, m\}$ (άρα, και ένα $y := x_k$ στο A) ώστε $x \in B_d(x_k, \epsilon)$, οπότε $d(x, x_k) < \epsilon$ και έχουμε το ζητούμενο. Αντίστροφα, θα αποδείξουμε ότι ο μετρικός χώρος (X, d) , για κάθε $\epsilon > 0$, καλύπτεται από πεπερασμένες το πλήθος μπάλες

ακτίνας ϵ . Έστω λοιπόν ένα $\epsilon > 0$. Από την υπόθεση υπάρχει ένα πεπερασμένο σύνολο $A := \{x_1, \dots, x_m\}$ το οποίο να είναι ϵ -πυκνό στον (X, d) , δηλαδή

$$\text{για κάθε } x \in X \text{ υπάρχει } y \in A \text{ ώστε } d(x, y) < \epsilon. (\star)$$

Θέτουμε την οικογένεια $\mathcal{C} = \{B_d(x_1, \epsilon), \dots, B_d(x_m, \epsilon)\}$. Τότε, αυτή θα καλύπτει τον (X, d) , διότι από την (\star) για κάθε $x \in X$, υπάρχει $y \in A$ τέτοιο, ώστε $x \in B_d(y, \epsilon)$.

- (ii) Έστω (X, d) ολικά φραγμένος μετρικός χώρος. Τότε, υπάρχει $m \in \mathbb{N}$ και x_1, \dots, x_m με $X = \bigcup_{n=1}^m B_d(x_n, 1)$. Έτσι, για κάθε $x, y \in X$, υπάρχουν $k_1, k_2 \in \{1, \dots, m\}$ με $d(x, x_{k_1}) < 1$ και $d(y, x_{k_2}) < 1$, αντίστοιχα. Συνεπώς, έχουμε

$$d(x, y) \leq d(x, x_{k_1}) + d(x_{k_1}, x_{k_2}) + d(x_{k_2}, y) < 1 + \text{diam}(\{x_1, \dots, x_m\}) + 1 := M > 0.$$

Οπότε, $\text{diam}(X) \leq M < +\infty$. Το αντίστροφο δεν ισχύει, αν για παράδειγμα επιλέξουμε τον διακριτό μετρικό χώρο (X, d_0) ώστε το X απέραντο σύνολο, ο εν λόγω μετρικός χώρος είναι φραγμένος (αφού η διακριτή μετρική είναι φραγμένη) αλλά από την άλλη μεριά (X, d_0) όχι ολικά φραγμένος (γιατί;).

- (iii) Εύκολα μπορεί να αποδείξουμε ότι οι μετρικές είναι ισοδύναμες (δηλαδή, κάθε e -συγκλίνουσα ακολουθία είναι d -συγκλίνουσα, και αντίστροφα). Ο μετρικός χώρος (\mathbb{N}, e) δεν είναι ολικά φραγμένος αφού δεν είναι φραγμένος. Από την άλλη μεριά, ισχυριζόμαστε ότι για κάθε $\epsilon > 0$, υπάρχει $n_0 \in \mathbb{N}$ ώστε $\mathbb{N} = \bigcup_{n \leq n_0} B_d(n, \epsilon)$. Έστω $\epsilon > 0$. Για $n_0 := \lceil \frac{1}{\epsilon} \rceil + 1$, έχουμε ότι

- αν $n < n_0$, τότε $n \in B_d(n, \epsilon)$, και άρα έπεται το ζητούμενο.
- αν $n \geq n_0$, τότε $d(n, n_0) = \left| \frac{1}{n} - \frac{1}{n_0} \right| = \frac{1}{n_0} - \frac{1}{n} < \frac{1}{n_0} < \epsilon$, και άρα έπεται ξανά το ζητούμενο.

- (iv) Έστω A ολικά φραγμένο υποσύνολο του X και θα αποδείξουμε ότι το $f(A)$ είναι ολικά φραγμένο, δηλαδή, για κάθε $\epsilon > 0$, υπάρχει $m \in \mathbb{N}$ και $x_1, \dots, x_m \in A$ ώστε $f(A) \subset \bigcup_{n=1}^m B_\rho(f(x_n), \epsilon)$. Έστω $\epsilon > 0$. Εφόσον η απεικόνιση f είναι ομοιόμορφα συνεχής, υπάρχει $\delta > 0$ ώστε για κάθε $x \in X$, να ισχύει $f(B_d(x, \delta)) \subset B_\rho(f(x), \epsilon)$. Όμως, το A είναι ολικά φραγμένο, οπότε υπάρχει $m \in \mathbb{N}$ και $x_1, \dots, x_m \in A$ ώστε $A \subset \bigcup_{n=1}^m B_d(x_n, \delta)$. Εφαρμόζοντας την απεικόνιση f στον προηγούμενο εγκλεισμό παίρνουμε άμεσα το ζητούμενο.

- (v) Το συμπέρασμα έπεται άμεσα από τον ορισμό του ολικά φραγμένου συνόλου.

- (vi) Έστω A μη κενό υποσύνολο του X και έστω τυχαίο $\epsilon > 0$. Εφόσον, X ολικά φραγμένος, συνάγουμε ότι

$$\bigcup_{i=1}^n B_d(x_i, \frac{\epsilon}{2}) = X,$$

για κατάλληλο σύνολο $B = \{x_1, \dots, x_n\}$, και $n \in \mathbb{N}$. Θεωρούμε το σύνολο

$$G = \{x \in B : B_d(x_i, \frac{\epsilon}{2}) \cap A \neq \emptyset\}.$$

Τότε, το G είναι προφανώς μη κενό και πεπερασμένο. Έτσι, για κάθε $x \in G$, επειδή $B_d(x_i, \frac{\epsilon}{2}) \cap A \neq \emptyset$, επιλέγουμε ένα στοιχείο $a_x \in A$ τέτοιο, ώστε $d(a_x, x) < \frac{\epsilon}{2}$ (*).

Ισχυριζόμαστε ότι $A = \bigcup_{x \in G} (B_d(a_x, \epsilon) \cap A)$ (δηλαδή, ότι το A καλύπτεται από πεπερασμένες

το πλήθος d_A -ανοιχτές μπάλες). Φανερά ισχύει ο εγκλεισμός $\bigcup_{x \in G} (B_d(a_x, \epsilon) \cap A) \subset A$. Από

την άλλη μεριά, έστω $y \in A$. Τότε, επειδή $A \subset X = \bigcup_{i=1}^n B_d(x_i, \frac{\epsilon}{2})$, υπάρχει $x \in B$ με $y \in B_d(x, \frac{\epsilon}{2})$ ή αλλιώς $d(x, y) < \frac{\epsilon}{2}$ (**). Έτσι, το $x \in G$ και μάλιστα από τις σχέσεις (*) και (**) ισχύει

$$d(y, a_x) \leq d(x, y) + d(x, a_x) < \frac{\epsilon}{2} + \frac{\epsilon}{2} = \epsilon.$$

Συνοψίζοντας, υπάρχει $x \in G$ τέτοιο, ώστε $y \in B_d(a_x, \epsilon)$, και αφού $y \in A$ έχουμε ότι $y \in \bigcup_{x \in G} (B_d(a_x, \epsilon) \cap A)$, και τούτο σηματοδοτεί το πέρας της λύσης μας.

Άσκηση 8

Αρκεί να αποδείξουμε ότι το \bar{A} είναι ακολουθιακά συμπαγές. Έστω μια ακολουθία $(x_n)_{n \in \mathbb{N}}$ στοιχείων του \bar{A} . Τότε, υπάρχει μια ακολουθία $(y_n)_{n \in \mathbb{N}}$ στοιχείων του A τέτοια, ώστε $d(x_n, y_n) < \frac{1}{n}$, για κάθε $n \in \mathbb{N}$. Εφόσον η $(y_n)_{n \in \mathbb{N}}$ κείται στο A , από την υπόθεση υπάρχει $a \in \bar{A}$ ώστε $y_{k_n} \rightarrow a$. Ισχυριζόμαστε ότι $x_{k_n} \rightarrow a$. Πράγματι, σύμφωνα με τα παραπάνω, για κάθε $n \in \mathbb{N}$, έχουμε

$$d(x_{k_n}, a) \leq d(x_{k_n}, y_{k_n}) + d(y_{k_n}, a) < \frac{1}{k_n} + d(y_{k_n}, a).$$

Παίρνοντας το όριο για $n \rightarrow +\infty$ στην προηγούμενη σχέση, συνάγουμε ότι $x_{k_n} \rightarrow a$, και έπεται το ζητούμενο.

Άσκηση 9

Θωρούμε την πραγματική συνάρτηση $g: X \rightarrow \mathbb{R}$ με

$$g(x) = d(x, f(x)), \quad x \in X.$$

Εφόσον, η f είναι συνεχής, από την αρχή της μεταφοράς προκύπτει ότι η g είναι συνεχής (εξηγήστε το). Επειδή ο χώρος X είναι συμπαγής η συνάρτηση g έχει ελάχιστη τιμή, δηλαδή υπάρχει $x_0 \in X$ έτσι ώστε $g(x_0) = \min_{x \in A} g(x)$. Ισχυριζόμαστε ότι x_0 μοναδικό σταθερό σημείο της f . Πράγματι, έστω αρχικά ότι x_0 όχι σταθερό σημείο της f , δηλαδή, $f(x_0) = y_0 \neq x_0$. Τότε, από την υπόθεση έπεται ότι

$$g(y_0) = d(y_0, f(y_0)) = d(f(x_0), f(y_0)) < d(x_0, y_0) = d(x_0, f(x_0)) = g(x_0),$$

άτοπο, αφού στο x_0 η g ελαχιστοποιείται. Τέλος, το x_0 μοναδικό σταθερό σημείο, διότι αν όχι, τότε θα υπήρχε κάποιο $z_0 \in X$ με $z_0 \neq x_0$ ώστε $f(z_0) = z_0$. Αλλά, τότε $d(x_0, z_0) = d(f(x_0), f(z_0)) < d(x_0, z_0)$, άτοπο.

Άσκηση 10

- (i) Το $(0, 1)$ στον $(\mathbb{R}, |\cdot|)$ είναι ολικά φραγμένο (είναι φραγμένο στον ευκλείδειο) και μη συμπαγές (όχι κλειστό).

- (ii) Το $[0, +\infty)$ στον $(\mathbb{R}, |\cdot|)$ είναι πλήρες (ως κλειστό σε πλήρη μετρικό χώρο) και μη ολικά φραγμένο (όχι φραγμένο).
- (iii) Το $(0, 1)$ στον $(\mathbb{R}, |\cdot|)$ ολικά φραγμένο (είναι φραγμένο στον ευκλείδειο) και μη πλήρες (όχι κλειστό).
- (iv) Το $[0, +\infty)$ στον $(\mathbb{R}, |\cdot|)$ πλήρες (κλειστό σε πλήρη μετρικό χώρο) και μη συμπαγές (όχι φραγμένο).
- (v) Το $[0, 1]$ στον $(\mathbb{R}, |\cdot|)$ πλήρες και ολικά φραγμένο (κλειστό και φραγμένο στον ευκλείδειο μετρικό χώρο ο οποίος είναι πλήρης).

Κωνσταντίνος Δημόγλου Μαθηματικός